

AMBASADORI ČISTOG PODZEMLJA

Projekt „Ambasadori Čistog podzemlja“ proširenje je postojećeg projekta „Čisto podzemlje“. Radi se o nacionalnom, volonterskom projektu s ciljem očuvanja krškog podzemlja i zaustavljanja daljnjeg uništavanja špilja i jama (www.cistopodzemlje.info, [Čisto podzemlje | Facebook](#)).

S obzirom na to da se nalazimo na krškom području, smatramo da je posebno važno osvijestiti djecu i mlade o problemu zagađenja podzemlja i motivirati ih da budu nositelji promjena u svojoj zajednici. Naime, divlji deponiji otpada vrlo su česti u špiljama i jamama Hrvatske te ugrožavaju čistoću podzemne pitke vode, a uz to su i značajna prijetnja očuvanju naše svjetski jedinstvene špiljske faune.

Hrvatska je zemlja klasičnog krša u kojoj polovicu teritorija čine karbonatne stijene koje obiluju speleološkim objektima. Dosad ih je istraženo više od deset tisuća, a osobito su važni jer predstavljaju prirodnu vezu između površinskih voda i njihovih podzemnih spremnika. Izdašni krški izvori napajaju se upravo iz krških podzemnih spremnika koji sadrže dvije trećine ukupnih zaliha pitke vode u RH. Uz to, u podzemlju živi 40% naših endemskih životinja (preko 550 ih je po prvi puta otkriveno i znanstveno opisano) što Hrvatsku stavlja na sam vrh svjetske ljestvice po raznolikosti zaštićene špiljske faune.

Živi svijet, kao i podzemni spremnici pitke vode, neposredno su i dugotrajno ugroženi nekontroliranim odlaganjem otpada. Voda u kršu procjeđuje se brzo i bez mogućnosti filtracije pa onečišćenje lako prodire do spremnika vode na većim dubinama. Kroz projekt „Čisto podzemlje“ dosad smo prikupili podatke o čak 978 podzemnih, divljih deponija, a u posljednjih nekoliko godina uspjeli smo očistiti preko 80 takvih lokacija. Projekt je prepoznat od strane brojnih institucija pa tako na pitanjima zaštite krša usko surađujemo s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja, Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Uredom pučke pravobraniteljice i Odborom za zaštitu okoliša i prirode Hrvatskog sabora. Slijedom navedenog, problem kojim se bavimo, uvršten je u relevantne državne akte (Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. - 2022. godine, Informacijski sustav zaštite prirode, Izvješća pučke pravobraniteljice i dr.).

Nažalost, praksa zagađivanja naših jama i dalje nije stvar daleke prošlosti, već su mnoge lokacije još uvijek aktivni deponiji otpada. Zbog toga smatramo da je edukacija lokalnog stanovništva, a osobito osnovnoškolskih učenika, od presudne važnosti za zaustavljanje ove štetne prakse. Ističemo i činjenicu da je od 2019. godine naš projekt uključen u [Metodički priručnik](#) predmeta Biologija za 1. razred srednje škole u sklopu nacionalnog programa „Škola za život“. Naime, u sklopu teme Biosfera - aktivnost 3 „Biti zdrav u zdravom okolišu“ učenike se, uz primjer projekta Čisto podzemlje, upozna s osobitostima krških špilja i jama te važnosti odgovornog odnosa prema špiljama i jamama u našem okolišu.

U narednom razdoblju želja nam je nadograditi naše aktivnosti u smjeru edukacije učenika kroz projekt „Ambasadori Čistog podzemlja“. Odabrali smo projekt pokrenuti upravo u Primorsko-goranskoj županiji zbog toga što se radi o krškoj županiji u kojoj se nalaze brojni speleološki objekti, ali i preko sto evidentiranih, ilegalnih, podzemnih deponija. Osim toga, u Primorsko-goranskoj županiji brojne su lokalne vlasti, udruge i javne ustanove za zaštitu prirode dale podršku akcijama čišćenja kroz koje su speleolozi volonterski uz pomoć sponzora organizirali i izvukli dio otpada iz naših jama.

Smisao predavanja jest da se učenici upoznaju s postojanjem speleoloških objekata u svome kraju, da od aktivnih speleologa iz prve ruke slušaju o istraživanju podzemlja te da ih se upozna s važnosti zaštite ovog ekosustava u kontekstu podzemne faune i vrijednih zaliha pitke vode. Cilj nam je doprijeti do što većeg broja djece kako bismo proširili svijest o problemu zagađenja krškog podzemlja. Kroz zanimljivo i prilagođeno predavanje te razgovor s predavačima - ambasadorima Čistog podzemlja - uvjereni smo da ćemo značajno doprinijeti očuvanju našeg podzemlja kao naše geološke, biološke i kulturne baštine. Osim toga, provedbom projekta doprinosi se i ostvarivanju ishoda međupredmetnih tema Zdravlje, Održivi razvoj i Građanski odgoj i obrazovanje.

Uvjereni smo da ćemo edukacijom djece naše poruke o zaštiti krša prenijeti i do širih krugova njihovih obitelji što će imati jasne učinke na zaustavljanje novog uništavanja ovih jedinstvenih i često potpuno neistraženih prostora. U širem smislu, predstavljanjem rezultata dobrovoljnog rada speleološke zajednice, promicat ćemo važnost njegovanja volonterizma kao oblika društveno korisnog angažmana s dokazano pozitivnim odgojnim učincima.

Kako bismo dodatno potaknuli angažman učenika na ovu temu, u dogovoru s učiteljima, u sklopu predavanja organizirat ćemo i nagradnu igru. Učenike ćemo potaknuti na crtanje slika, fotografiranje i izradu video materijala na temu zaštite krša, te ćemo krajem školske godine na našim digitalnim platformama objaviti najuspješnije radove te organizirati odabir najboljih uradaka. Pobjednici nagradne igre dobit će besplatne ulaznice za stručni posjet turistički uređenoj špilji u svome kraju.